

Dokument nr. 8:25

(2004-2005)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Olav Akselsen, Øystein Hedstrøm og Odd Roger Enoksen

Forslag fra stortingsrepresentantene Olav Akselsen, Øystein Hedstrøm og Odd Roger Enoksen om lov om endring i lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak

Til Odelstinget

BAKGRUNN

Den 14. juni 2004 (jf. Innst. S. nr. 248 (2003-2004)) vedtok Stortinget (også med regjeringspartienes stemmer) følgende:

"Stortinget ber Regjeringen legge aksjelovens normalregler til grunn ved fastsettelse av utbytte fra Statkraft SF."

I statsbudsjettet (St.prp. nr. 1 (2004-2005)) ønsker Regjeringen å oppheve dette vedtaket:

"Regjeringen foreslår på denne bakgrunn at Stortingets vedtak nr. 465 for 2003-2004 om å legge aksjelovens normalregler til grunn ved fastsettelse av utbytte fra Statkraft SF oppheves, jf. vedtak XIII."

Forslagsstillerne er uenige i Regjeringens forslag, og vil med dette foreslå at styrets rett til å vedta utbytte blir hjemlet i lov på lik linje med et ordinært aksjeselskap.

BEGRUNNELSE

En av de viktigste forutsetninger for å utvikle verdier i næringsvirksomhet er at eieren opptrer forutsigbart. Dette er også et av hovedpunktene i St.meld. nr. 22 (2001-2002) Et mindre og bedre statlig eierskap. På side 11 under overskriften "Prinsipper for godt eierskap" står blant annet:

"Det er derfor viktig at staten opptrer slik at det statlige eierskapet oppfattes som forutsigbart i kapitalmarkedene."

Det har vært Statkrafts viktigste oppgave å forvalte selskapets verdier på den mest effektive måten til beste for eier. Så langt har statens investering i Statkraft gitt god avkastning. Forslagsstillerne viser til Stortingets behandling av St.prp. nr. 53 (2003-2004) om statens eierskap i Statkraft SF. De føringer som ble lagt under behandlingen av denne saken med hensyn til fremtidig utbytte og strategi, er helt avgjørende for hvordan selskapet blir fulgt opp av eieren. En felles ambisjon både for regjering og storting er "at Statkraft skal kunne videreutvikles som en sterk aktør i kraftnæringen i Norden." For å nå et slikt mål må det presiseres at det finansielle fundamentet må forbedres.

Staten har gjennom praktiseringen av sin utbyttepolitikk tidligere hindret naturlig egenkapitaloppbygging i Statkraft. Selv om staten har hatt gode intensjoner som å være langsiktig i sin utbyttepolitikk, har de politiske prioriteringene når statsbudsjettet skal gjøres opp, vist at utbytte fra statselskapene er en egnet salderingspost. Det var en erkjennelse som kom klart frem under behandlingen i Stortinget i juni 2004 at denne praktiseringen ikke kan fortsette for et selskap som er i et internasjonalt konkurransemarked.

Forslagsstillerne hadde tillit til at etter en grundig debatt med påfølgende vedtak om at "selskapet skulle følge normalregelen i aksjeloven ved fastsettelse av utbytte," skulle respekteres og etterfølges. De forsikringer som ble gitt, var at staten ikke skulle benytte selskapets overskudd som en salderingspost for statsbudsjettet, men at aksjelovens vanlige prinsipper for fastsettelse av utbytte skulle følges. Når Regjeringen i budsjettet for 2005 forutsetter et utbytte på 3,4 mrd. kroner og at store salgsgevinster på 1,5 mrd. kroner

også blir tatt med i utbyttegrunnlaget, er dette et klart brudd med Stortingets vedtak. Selskapet vil da få et utbytte som er 1,4 mrd. kroner høyere enn det styret har lagt til grunn, og Regjeringen har heller ikke tatt hensyn til at store salgsgevinster ikke skal inngå i utbyttegrunnlaget. Forslagsstillerne mener dette vil ha negative følger for Statkraft.

Det er svært avgjørende for et energiselskap som er så kapitalintensivt, at man har forutsigbarhet i eiersens fremtidige politikk. Dette følger også av prinsippene i corporate governance, som er trukket opp som retningslinjer for staten som eier, jf. St.meld. nr. 22 (2001-2002) et mindre og bedre statlig eierskap. Kraftmarkedet er preget av store prismessige svingninger, og denne bransjen er svært kapitalintensiv. Evnen til å betjene gjeld vil derfor være avgjørende for utviklingen av selskapet. Styret har lagt til grunn at en kredittrating i nivå "A" er nødvendig for å sikre en god fremtidig utvikling. Det er for øvrig det nivået som er vanlig for konkurrerende energiselskaper i Europa.

Vurdering fra analyseselskapet Standard & Poor's to dager etter at statsbudsjettet ble lagt frem, konkluderer med følgende:

"The implications of the prolonged aggressive dividend by the Norwegian government, are negative. This cash drain on Statkraft limits the headroom for deviations from operational and financial expectation under the current rating."

Denne karakteristikken er svært alvorlig for et selskap som tar opp lån over sin egen balanse. Mulighetene for å inngå samarbeidsprosjekter og partnerskap kan bli vesentlig redusert, noe som forventes å medføre betydelige fremtidige tap av mulige inntekter. Videre vil selskapets mulighet til å stille sikkerhet i forbindelse med handelsvirksomheten på kontinentet reduseres i en grad som eliminerer Statkrafts nåværende fortrinn på dette feltet.

Forslagsstillerne har merket seg at årets resultat vil bli påvirket av engangsgevinster som følge av salg av andeler i kraftverk. Bakgrunn for disse transaksjonene er konkurransemyndighetenes pålegg om avbøtende tiltak jf. erverv av aksjer i Agder Energi AS og Trondheim Energiverk AS. Salgsgevinster som følger av disse transaksjonene og som kan betegnes som "store", skal etter de føringer som ble gitt ikke inngå i utbyttegrunnlaget, jf. Innst. S. nr. 248 (2003-2004) om statens eierskap i Statkraft SF.

"Komiteen vil at større gevinster som realiseres ved salg av kraftverk holdes utenfor ved beregning av utbytte. En klarhet i dette vil bidra vesentlig til forutsigbarheten i den restruktureringen av balansen som synes nødvendig for Statkraft."

Forslagsstillerne har merket seg at Statkrafts styre har lagt til grunn et utbytte for 2004 på 2 mrd. kroner, som er omtrent 50 pst. av resultatet etter skatt. Dette er også i overensstemmelse med forventninger på nivået som kom til uttrykk i komitéinnstillingen, og som ble bekreftet av næringsstadsråden, under debatten den 14. juni 2004:

"... fremgår det ganske klart at komiteen på bred basis mener at 50 pst. utbyttepolitikk over tid er det leiet det skal ligge i."

I statsbudsjettet for 2005 foreslår Regjeringen å omgjøre stortingsvedtaket i forbindelse med omorganiseringen av Statkraft slik at Stortinget, og ikke selskapets styre, fastsetter utbyttet for Statkraft. Regjeringen foreslår deretter et utbytte på 78 pst. av samlet konsernresultat medregnet salgsgevinster, anslått til 3,4 mrd. kroner. Videre legges teknisk til grunn at utbytte skal ligge på 75 pst. i perioden 2006-2008. (Se Gul bok kapittel 11.4.)

Statseierskapsutvalget som har hatt som sitt mandat å vurdere en bedre organisering og forvaltning av det statlige eierskapet, har avgitt sin utredning. Det blir departementets oppgave å fremme forslag for Stortinget til en modell for en mer profesjonell utøvelse av det statlige eierskapet. I denne forbindelse forutsetter Stortinget at dersom aksjene i Statkraft AS på et tidspunkt overføres til staten og at Statkraft dermed blir et statsaksjeselskap, gjøres det en endring i aksjeloven som tilsvarer det som i dette forslaget foreslås når det gjelder lov om statsforetak.

FORSLAG

På bakgrunn av dette fremmes følgende

f o r s l a g :

Vedtak til lov

om endring i lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak

I

I lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak gjøres følgende endring:

§ 17 tredje ledd nytt andre punktum skal lyde:

I Statkraft SF kan foretaksmøte ikke beslutte utdelt høyere utbytte enn styret har foreslått eller godtar.

II

Loven trer i kraft straks.

18. november 2004